

• Uvod • Simptomi • Liječenje

Uvod

Među lijekovima skupine amfetamina su amfetamin, metamfetamin ("speed") i metilen-dioksimetamfetamin (MDMA, ekstazi ili Adam).

Amfetamini se mogu zloupotrebjavati hronično ili uzimati na prekide. Ovisnost je i psihološka i fizička. U prošlosti je takva ovisnost mogla započeti kad se lijek propisivao za gubljenje na težini, ali danas većina zloupotreba počinje sa nezakonitim rasparčavanjem droga. Neki amfetamini nisu odobreni za medicinsku upotrebu a neki se proizvode i rade nezakonito.

U SAD najčešće zloupotrebjeni amfetamin je metamfetamin („speed“). Zloupotreba MDMA, proširenog po Evropi posljednjih nekoliko godina, sada je došla i do SAD. Korisnici često uzimaju taj lijek i idu na "rave" plesove, gdje plešu i družu se u klubovima koji rade u kasnim satima. MDMA ometa ponovnu pohranu serotonina (jednog od tjelesnih neurotransmitora) u mozgu i smatra se da je otrovan za živčani sustav.

Simptomi

Amfetamini povećavaju živahnost (smanjuju umor), povišuju koncentraciju, smanjuju apetit

i pojačavaju fizički učinak. Mogu izazvati osjećaj dobrog stanja ili pretjerane veselosti.

Mnogi su korisnici amfetamina depresivni pa uzimaju te poticajne tvari radi njihova učinka na podizanje raspoloženja da bi tako na neko vrijeme ublažili depresiju. Fizički se učinak može povremeno, do nekog stupnja, poboljšati, npr. u atletičara koji trči u nekoj utrci, razlika između prvog i drugog mjesta može biti samo nekoliko desetinki sekunde i amfetamini mogu proizvesti

tu pobjedonosnu razliku. Neki ljudi, kao što su vozači kamiona na duge pruge, mogu koristiti amfetamine da im pomognu ostati budnim.

Osim poticanja mozga, amfetamini povećavaju krvni tlak i srčani rad. Čak i u mladih zdravih sportista događali su se smrtni srčani napadi. Krvni se tlak može tako povisiti da krvna žila u mozgu pukne uzrokujući moždani udar te posljedičnu paralizu i smrt. Smrt je vjerojatnija kad se lijekovi kao što je MDMA koriste u toplim sobama sa slabom ventilacijom, kad je korisnik fizički vrlo aktivan (npr. brzo plesanje) ili kad se korisnik jako znoji a ne pije dovoljno vode da nadoknadi izgubljenu tekućinu.

Ljudi koji koriste amfetamine stalno, nekoliko puta na dan, vrlo brzo razvijaju otpornost. Uzeta količina konačno može preći nekoliko stotina puta originalnu dozu. Pri takvim dozama gotovo svi korisnici postaju psihotični, jer amfetamini mogu uzrokovati tešku tjeskobu, paranoju i iskrivljeni osjet stvarnosti. Psihotičke reakcije uključuju slušne i vidne halucinacije (slušanje i viđenje stvari koje ne postoje) i osjećaje svemoćnosti. Iako se ti učinci mogu pojaviti u bilo kog korisnika, ljudi sa psihijatrijskim poremećajem kao što je shizofrenija su na njih mnogo osjetljiviji.

Liječenje

Kada se naglo prestane sa uzimanjem amfetamina javljaju se simptomi suprotni učincima lijeka. Korisnik postaje umoran ili pospan, učinak koji može trajati 2-3 dana nakon prestanka uzimanja lijeka. Neki ljudi su jako tjeskobni i nemirni. Oni koji zloupotrebljavaju lijek a bili su u depresiji kada su počeli uzimati amfetamine mogu postati još depresivniji. Mogu biti skloniji samoubistvu, ali može im nedostajati energije da za nekoliko dana pokušaju samoubistvo. Zbog toga treba hronične korisnike za vrijeme apstinencijske krize smjestiti u bolnicu.

Osobi koja ima deluzije i halucinacije može se dati neki antipsihotički lijek, kao što je hlorpromazin, koji ima umirujući učinak i ublažuje nelagodu. Međutim, antipsihotički lijek može oštro sniziti krvni tlak. Obično oporavku osobe pomaže umirenje i miran, neprijeteći okoliš.